

Środowisko przyrodnicze Arktyki i Antarktyki

GEOGRAFIA – KLASA 8

Arktyka to obszary wokół bieguna północnego.

Obejmują Ocean Arktyczny, położone na nim wyspy oraz północne krańce Europy, Azji i Ameryki Północnej.

Surowy klimat powoduje, że większość Arktyki pokryta jest wieloletnim pływającym lodem morskim. Na obszarach niezlodowaczonych występuje tundra.

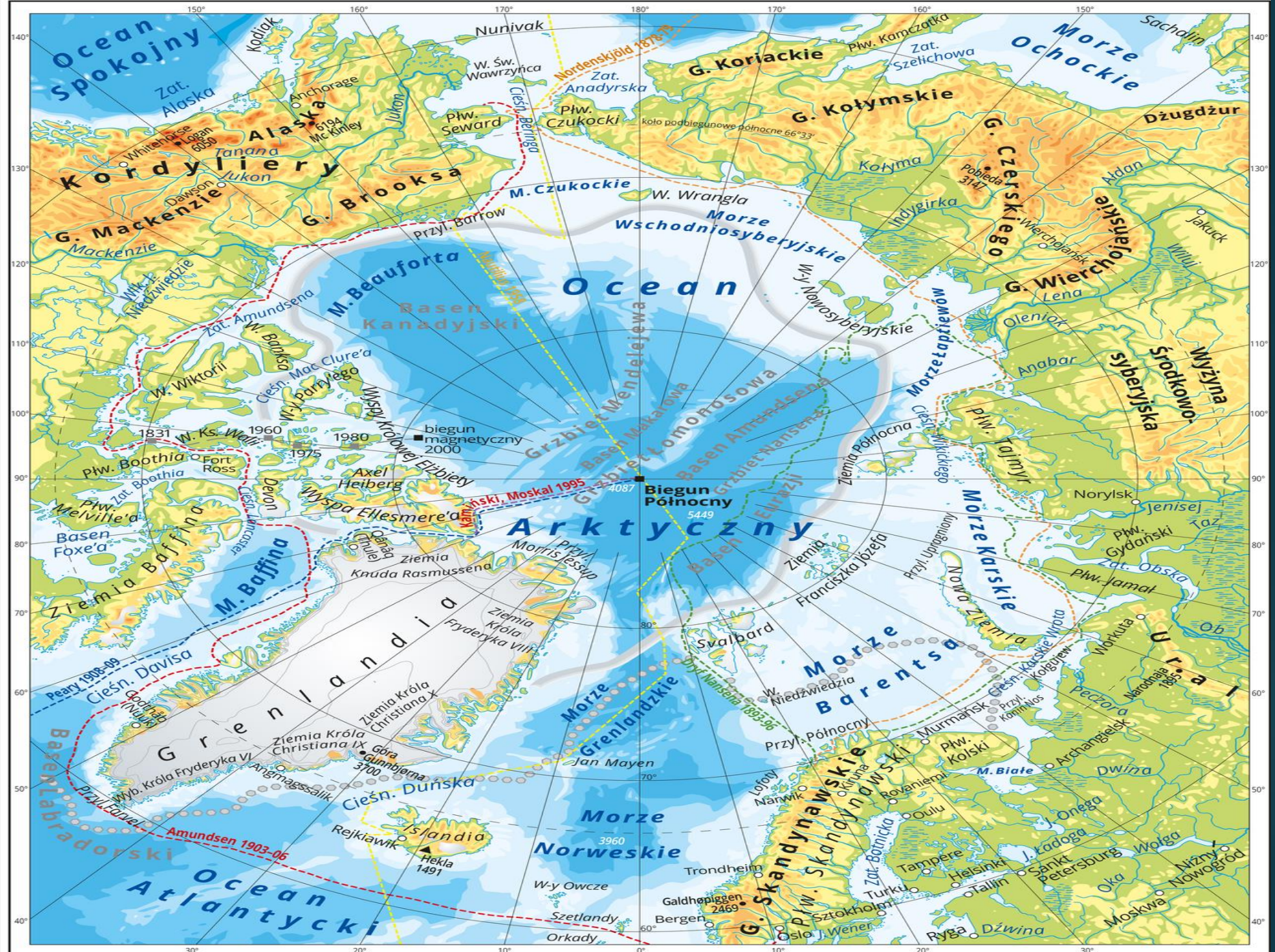
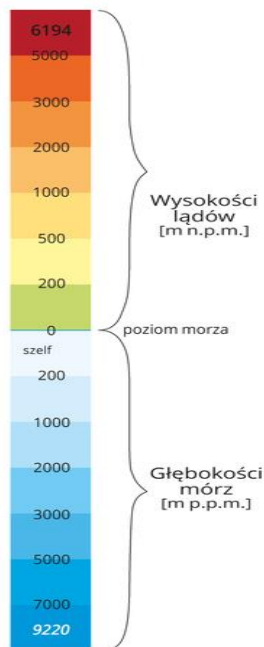
Antarktyka to obszary wokół bieguna południowego. Obejmują Antarktydę i otaczające wody Oceanu Południowego wraz z wyspami.

Antarktyda to kontynent prawie niezamieszkały, niemal w całości pokryty przez lądolód. Działają na nim wyłącznie sezonowe lub całoroczne stacje badawcze.

ARKTYKA mapa przeglądowa

300 0 300 600 km

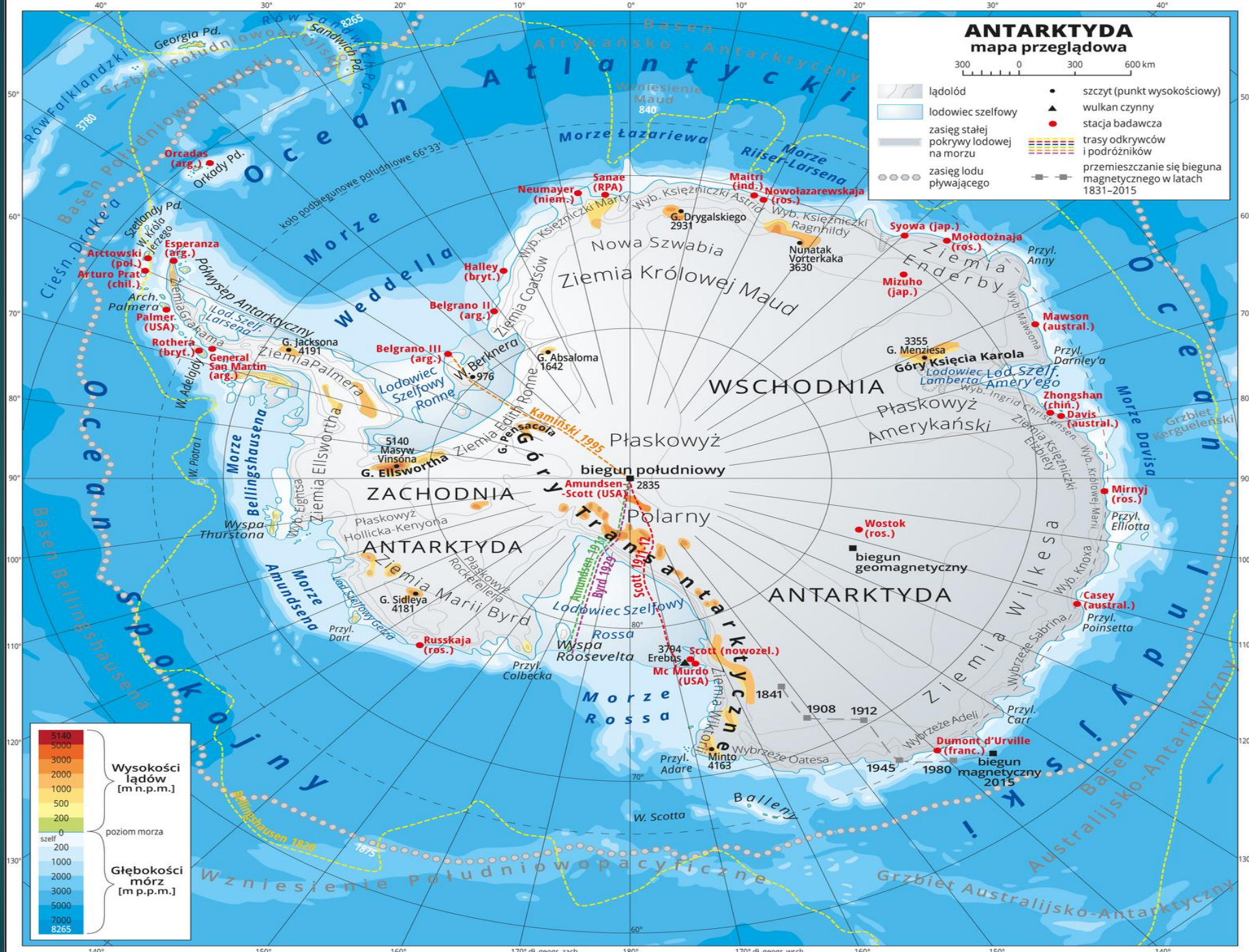
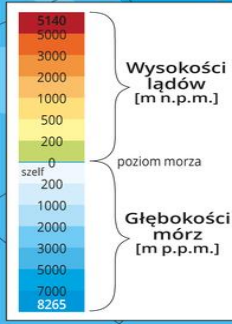
- rzeka
- jezioro
- jezioro zaporowe
- kanał
- teren podmokły
- lądolód
- zasięg stałej pokrywy lodowej na morzu
- zasięg lodu pływającego
- szczyt (punkt wysokościowy)
- wulkan czynny
- miasto
- trasy odkrywców i podróżników
- przemieszczanie się bieguna magnetycznego w latach 1831-2000

ANTARKTYDA mapa przeglądowa

300 0 300 600 km

- lądolód
- lodowiec szelfowy
- zasięg stałej pokrywy lodowej na morzu
- zasięg lodu pływającego
- szczyt (punkt wysokościowy)
- wulkan czynny
- stacja badawcza
- trasy odkrywców i podróżników
- przemieszczanie się bieguna magnetycznego w latach 1831-2015

140° 150° 160° 170° dl. geogr. zach. 180° 170° dl. geogr. wsch. 160° 150° 140°

pak lodowy

Czoło lądolodu na wschodzie Grenlandii schodzące bezpośrednio do wód morskich

Za umoną granicę Arktyki przyjmuje się koło podbiegunowe północne.

Zdecydowana większość Oceanu Arktycznego pokrywa wieloletni lód morski zwany **pakiem lodowym**. Znaczna część Grenlandii to lądolód o powierzchni 1,8 mln km² i grubości do 3,5 tys. m.

Klimat Arktyki charakteryzuje się niskimi temperaturami prawie przez cały rok oraz niskimi sumami opadów atmosferycznych.

Średnia temperatura powietrza to -50°C w najzimniejszym miesiącu, a w najcieplejszym ok. 10°C .

W czasie krótkiego chłodnego lata zmniejsza się pokrywa paku lodowego, ląd pokrywa się skąpą roślinnością.

Częściowo topnieją lodowce i lądolód, a ich oderwane fragmenty dryfują w postaci gór lodowych.

Góra lodowa to wielka bryła lodu oderwana od czoła lodowca. Nad powierzchnią wody znajduje się tylko 1/9 jej masy.

Niepokryte lodem obszary pokrywa tundra, na terenie której osiedlają się ludzie. Rdzenni mieszkańcy tego regionu to m.in. Inuici (zwanych często Eskimosami), Lapończycy i Nieńcy. Ludność ta utrzymuje się głównie z rybołówstwa, myślistwa oraz hodowli reniferów.

Niedźwiedzie polarne na wolności żyją tylko w Arktyce. Przed zimnem chroni je grube i gęste futro.

Umowną granicę Antarktyki stanowi równoleżnik 60°S . Cały region zajmuje 50 mln km².

Niemal całą powierzchnię Antarktydy pokrywa lądolód w niektórych miejscach grubości do 4800 m.

Najwyższym szczytem Antarktydy jest Masyw Vinsona (4892 m n.p.m.) położony w Górach Ellswortha.

Ponad pokrywą lodową wystają pojedyncze wzniesienia lub grzbiety górskie nazwane **nunatakami**.

Lodowce szelfowe - lądolód jest w ciągłym ruchu i jego fragmenty przemieszczają się w kierunku wybrzeży.

To właśnie z lodowców szelfowych odrywają się góry lodowe.

Antarktyda jest najzimniejszym miejscem na Ziemi. Najniższą temperaturę powietrza odnotowano w 1983 roku na stacji badawczej Wostok ($-89,6^{\circ}\text{C}$).

Klimat wybrzeży jest troszkę łagodniejszy, zdarza się, że temperatura wzrasta powyżej 0°C .

Charakterystyczne dla klimatu

Antarktydy jest:

- bardzo silne wiatry,
- niewielkie opady atmosferyczne,
- zjawisko dnia i nocy polarnej,
- mchy, porosty i glony wyłącznie na terenach wolnych od lodu i śniegu,

Zmiany w środowisku przyrodniczym obszarów okołobiegunowych.

- ▶ Intensywne topnienie pokrywy lodowej w wyniku globalnego ocieplenia,

Globalne ocieplenie to zjawisko polegające na wzroście średniej temperatury powietrza na Ziemi.

- ❖ Dewastacja przyrody w Arktyce (wydobycie surowców mineralnych i zanieczyszczenie środowiska),

Notatka do zeszytu:

1. **Arktyka** to obszary wokół bieguna północnego.

Obejmują Ocean Arktyczny, położone na nim wyspy oraz północne krańce Europy, Azji i Ameryki Północnej.

Antarktyka to obszary wokół bieguna południowego. Obejmują Antarktydę i otaczające wody Oceanu Południowego wraz z wyspami. Antarktyda to kontynent prawie niezamieszany, niemal w całości pokryty przez lądolód. Działają na nim wyłącznie sezonowe lub całoroczne stacje badawcze.

2. Arktyka

- za umowną granicę Arktyki przyjmuje się koło podbiegunowe północne.
- Pak lodowy - wieloletni lód morski pokrywający większość Oceanu Arktycznego.
- Klimat Arktyki charakteryzuje się niskimi temperaturami prawie przez cały rok oraz niskimi sumami opadów atmosferycznych,
- niepokryte lodem obszary pokrywa tundra,
- mieszkańcy, głównie Inuici zajmują się rybactwem i hodowlą reniferów,

3. Antarktyka

- umowną granicę Antarktyki stanowi równoleżnik 60°S.
- niemal całą powierzchnię Antarktydy pokrywa lądolód,
- nunataki - pojedyncze wzniesienia lub grzbiety górskie wystające ponad pokrywą lodową,
- **Charakterystyczne dla klimatu** Antarktydy: bardzo silne wiatry, niewielkie opady atmosferyczne, zjawisko dnia i nocy polarnej, mchy, porosty i glony wyłącznie na terenach wolnych od lodu i śniegu,